

សេវាទំនាក់អនុញ្ញាតនិងជូនប្រចាំឆ្នាំ

អនុញ្ញាតនិងប្រចាំឆ្នាំនៃការបង្ហាញការសម្រាប់

ព័ត៌មានពិន្ទារអំពីការបង្ហាញការសរោត្រូវ

លំណែនដំឡើងលេខ: 004/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក-ក.ស.ច.ស(អ.ប.ដ-១៤៦)

ភាគីដាក់ឯកសារ: ក្រុមមេធាវីការពារក្នុងលោក និង ជាតិ

ដាក់ដ្ឋី: អគ្គបុន្មានដំឡើងប្រចាំឆ្នាំ

ភាសាចិន: អង់គ្លេស

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ: ថ្ងៃទី៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០

ឯកសារទទួល

DOCUMENT RECEIVED/DOCUMENT REÇU

ថ្ងៃទីទទួល (Date of receipt/Date de réception):
.....08.11.2010.....

ម៉ោង (Time/Heure):.....13:45.....

មន្ត្រីឯកសារឯកសារឯកសារ/Case File Officer/L'agent chargé
du dossier:Uch. Arun.....

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ស្រីឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: លោកសារណ៍:

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយអគ្គបុន្មានដំឡើងប្រចាំឆ្នាំ: សារណ៍ / Public ^h

ពិនិត្យឡើងវិញ ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារចំណាត់ថ្នាក់បណ្តុះអាសន្ន:

ឈ្មោះ: មន្ត្រីកំព្រឹត្ត:

ហត្ថលេខា:

ចាប់ពីថ្ងៃទី៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០ ដល់ថ្ងៃទី៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០

បណ្តុះបណ្តាលនៃការសរោត្រូវ និង ការបង្ហាញការសរោត្រូវ និង ការបង្ហាញការសរោត្រូវ

ដែលបានបង្ហាញការសរោត្រូវ

ដាក់ដោយ:

ក្រុមមេធាវីការពារក្នុង ជាតិ

ឈ្មោះ អរុណា

Michiel PESTMAN

Victor KOPPE

Andrew IANUZZI

Jasper PAUW

ត្រូវ ដោល

Annebrecht VOSSENBERG (កម្មសិក្សាការិច្ឆាប់)

ផ្តើម:

ឈ្មោះ អរុណា

ឈ្មោះ លោកស្រី ជាតិ លាង

ឈ្មោះ Andrew CAYLEY

ក្រុមមេធាវីការពារក្នុងទាំងអស់

I. ເສດວະກິດເປົ້າທີ່

¹ សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត អរគក/01/2007/និងកម្មបើកទី៩ មាត្រាជ.៤ (‘សំណើផ្ទើយពបច្ចេកដោយសារណាតបនិងត្រូវអនុញ្ញាត នៅក្នុងរាយក្រឹងជាមួយការស្វែងស្ថិតិមានការដោយត្រូវដោយត្រូវមាត្រា ហើយការផ្ទើយពបនេះ ត្រូវដាក់ក្នុងរយៈពេល០៥(ប្រាំ)ថ្ងៃដែលប្រកិតចិន គិតពីថ្ងៃដើមដែលបានស្វែងស្ថិតិជាការបានស្វែងស្ថិតិដែលបានដោយនៅក្នុងមាត្រាយ.២ ដំនឹងកសារដែលអ្នកទាំងនេះត្រូវផ្ទើយពប។)

² ការផ្តល់ដំណឹងអំពីឯកសារ: សំណើរឿងលេខ ០០២ - នូវ ជា - ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១០ (ធម៌ អ.ប.ជ បាន
ផ្តល់ដំណឹងដល់ភាគី អំពីបញ្ជាការ ដែលក្នុងចំណោមបញ្ជាក់ដោយមាន ‘ក្រុមមេដារការពារគូឡូរដោក’សារណាមួយឱ្យបង្ហាញ
ជាបាយលក្ខណ៍អក្សរ ទៅនឹងចម្លើយទបរស់សហរដ្ឋបាន ក្នុងរយៈពេល១០ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីការផ្តល់ដំណឹង[...]’។

³ ឯកសារ លេខ D-D-427/3/6, ផ្លូវទី១៩ ខេត្តព្រៃកា ត្រូវមែន ERN 00626531-00626650 ។

⁴ ឯកសារ លេខ D-427/3/1 ចិត្តទី១៨ នៃគណៈ តូល មិថុនា លេខ 00614048-00614065 ។

⁵ សូមមើល ឯកសារ លេខ D-427 ‘ដ៏ការដំណោះស្រាយ’ ចំនួន ៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០ ERN 00604508–00605246 ។

ពីពេលនេះ ទៅហេរិថា ‘ខ្សែក្រឹតកម្មសង្គម’) និងទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវដែលជ័យ ដូចមាន ដំឡើងនៅក្នុងដំណោះស្រាយ ដោយអនុវត្តបន្ទាត់ការណ៍ដឹក្សានុក្សាលភាព⁶។

II. អត្ថបន្ទាន់តំឡុ

2. ក្នុងចំណោមអង្គបោតុធ្វើដែលជ័យ ការធ្វើឱ្យបរបស់សហគ្រោះរាជអាជ្ញាធមាន៖

- ក. បណ្តីដែលទទួលឱ្យការណ៍ដឹក្សានុក្សាលភាពក្នុងយោះពេលកំណត់ និងមិនអាចទទួលយកបាន⁷។ ពីនេះ ជាងនេះជ័យ ការិយាល័យសហគ្រោះរាជអាជ្ញាធិក្សីដែល (i) ការខកខានរបស់ក្រុមមេដារ់ ការពារក្នុងការដំឡាក់សំណើយុត្តិការរបស់គុណភាពការនៅដំណើរកាលដំបូង។ ក្នុងដំណើរការ និតិវិធី ថាត់ទុកជាការណ៍បង់សិទ្ធិរបស់ដីជាប់ខ្លោះ ក្នុងការប្រើដំឡាក់សំណើយុត្តិការនៅពេលនេះ⁸ និង (ii) ដំណើរការណ៍បង់សិទ្ធិរបស់អ.វ.ត.ក លើករណីឈ្មោះ នូន ជាបី បញ្ចាក់ធ្វើដំឡុ អំពីយុត្តិការរបស់អ.វ.ត.ក លើករណីឈ្មោះ នូន ជាបី បញ្ចាក់ធ្វើដំឡុ និងការណ៍ដឹក្សានុក្សាលភាព⁹។
- ខ. ការពន្លារាជ្យាយុកាលស្របតាមប្រើប្រាស់ខ្សែក្រឹតកម្មនានាក្នុងក្រុមព្រមទាំង មិនបំពានលើ គោលការណ៍ដឹក្សានុក្សាលភាពរបស់ក្នុងជ័យ¹⁰។
- គ. ការអនុវត្តន៍រីមសារ ‘យុត្តិការទូទៅលើខ្សែក្រឹតកម្មអន្តរជាតិ និងទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវ ដែលជ័យ របស់អ.វ.ត.ក និងមិនប្រាកំងនឹងគោលការណ៍ដឹក្សានុក្សាលភាពរបស់ក្នុងជ័យ¹¹។

⁶ បណ្តីដែលទទួលឱ្យការណ៍ដឹក្សានុក្សាលភាព

⁷ ស្ថម/ម៉ឺន សារណាគប កម្រាមណ្ឌ 36–44 ។

⁸ ស្ថម/ម៉ឺន សារណាគប កម្រាមណ្ឌ 36–38 (កសព អេអង់ចា ដំណើរការណ៍បង់សិទ្ធិរបស់អ.វ.ត.ក លើករណីឈ្មោះ នូន ជាបី បញ្ចាក់អំពីយុត្តិការរបស់អ.វ.ត.ក លើករណីឈ្មោះ នូន ជាបី ហើយក្រុមមេដារ់ការពារក្នុងគោលការណ៍ដឹក្សានុក្សាលភាព “ការពន្លារាជ្យាយុកាលស្របតាមប្រើប្រាស់ខ្សែក្រឹតកម្ម” របស់គុណភាពការណ៍បង់សិទ្ធិរបស់ខ្សែក្រឹតកម្មសង្គម) ។

⁹ ស្ថម/ម៉ឺន សារណាគប កម្រាមណ្ឌ 43 ។

¹⁰ ស្ថម/ម៉ឺន សារណាគប កម្រាមណ្ឌ ៨៣-៩៣០។

¹¹ ស្ថម/ម៉ឺន សារណាគប កម្រាមណ្ឌ ៩៣១-៩៦៧។

ចធ្វើឱ្យបន្ទាត់និងសារណាគរបស់ការិយាល័យសហគ្រោះរាជអាជ្ញាធមានុក្សាលភាពដែលជ័យ និងបណ្តីដែលទទួលឱ្យការណ៍ដឹក្សានុក្សាលភាព

III. ຂອບເຖິງກ່າຍຄ້າລົ້ນ

ក. ភាពទទួលយកបាននៃបណ្តិ៍ដឹងទូរសព្ទ

៣. អង្គបុណ្ណោះនិងមន្ត្រីជានិច្ចូលបង្ហាញថា ‘ប្រសិទ្ធភី ដឹកជញ្ជូនការបស់អ.វ.ត.ក’ ធនជាប់ចេញ “អាជពិថារណាអំពីអាយុការវិធាន៦៧(៥) ដែលមានខ្លឹមសារស្របតាមវិធាន៦៨(៣)(ក) នៃវិធានដើរក្សា”¹²។ វិធាន៦៧(៥)ថែងម៉ា ដឹកជញ្ជូនការប្រយោ “បើក្នុងរូបីនិងខ្លួរណ៍ ឯច្ឈារនៃជាតិក្នុងវិធាន៦៨” ហើយវិធាន៦៨(៣)(ក) អនុញ្ញាតឲ្យធនជាប់ចេញ ហើយខ្លួរណ៍ប្រភេះ រាយក្រឱង ប្រសិទ្ធភីសម្របស់សហគម្រោមនឹងអង្គភាព ដែលបង្ហាញកំពើយុត្តិការបស់អ.វ.ត.ក”។

៨. អាជ្ញាយកាលនៃក្រមព្រប្បុទណ្ឌភាគខំនេះ

4. ក្រុមមេដារវិការពារសូមទទួលយក និងបញ្ចូលនូវទទួលការណ៍នានា ដូចជានេបីកដើរដឹងក្នុងការឱ្យលើ
១៩-១៧៣ នៃ“បណ្តឹងខទ្ធផលរដ្ឋបស់លោក អ៊ុំង សារី ប្រជាមនុស្សដើរដឹងក្នុងការឱ្យលើ”¹³⁴

គ. គោលការណ៍នឹងត្បាកម្មកលរាល

¹² ឯកសារ លេខ D-345/5/11 ‘សាលដីការបើបណ្តុះដឹងទូរសព្ទរបស់លោក អ៊ូរុ សារី ប្រធាននិងដីការបស់សហគម្រោម ឱ្យបានដែកសម្រចបើសំណើរបស់លោក អ៊ូរុ សារី ប្រធាននិងការអនុវត្តត្រួសនឹងការទទួលខុសត្រូវរបស់ថ្នាក់បី’ ឬ៖ ផ្សេទិន្នន័យ ឱ្យមិចិត្ត ឆ្នាំ២០១០ ERN 00528364–00528370 (សាលដីការបើកសម្រចបើការទទួលខុសត្រូវរបស់ថ្នាក់បី) កម្រាមណ្ឌលៗ

¹³ ធនកសារ លេខ D-427/1/6 ចំណែកទី២ ខេត្តបាសារ ឆ្នាំ២០១០ ERN 00617486-00617631 (បណ្តុះដាក់ខ្លួនរបស់ណាក អ៊ូដី សារី) ។

ចម្លើយតបទទៅនឹងសារណាយមរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាណាព្យាគ្និយតបទទៅនឹងបណ្តិ៍ដីទូរជារបស់
នេះ ជា ផ្លូវការ និងផ្លូវការ ដីវិទ្យា ដែលជាទាត់នឹងដីការដែលក្រោម

5. ក្រុមមេដារការពារសូមបញ្ចូលនូវទទួលក្នុងករណីនានា ដូចជានិលិកខ្លួនក្នុងកម្រិតណាមពេល-ពេល នៃបណ្តុះបណ្តុះខ្លួនណ៍។ បន្ថែមលើនេះទៀត មាត្រា ៥(៤) នៃកតិកាសព្យាមអនុរដ្ឋជាតិសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ (ICCPR) មានចំណងជូនដែលក្រោម៖

មិនគ្រែទៀតការវិភាគ បុរីបិបុរីពិនាមយេងយោទៅលើសិទ្ធិមួលដ្ឋានរបស់មនុស្ស ដែលគ្រែទាន ទទួល បុរីដែលទៅជាតារមានក្នុងអ្នកគិតការស្វោះ ដោយអនុញ្ញាយទៅតាមច្បាប់អនុសញ្ញា បទបញ្ជា បុរីនឹងមទ្លាប់ ដោយលេសថា ការស្វោះមិនទទួលស្ថាល់សិទ្ធិទាំងនេះ បុទ្ធល ស្ថាល់សិទ្ធិទាំងនេះក្នុងកម្រិតគិចជាង។

ដូចជាបានបៀវិកឡើងមានដី កម្ពុជាបានទទួលស្ថាល់គោលការណ៍នឹងត្រាងុកបាតដីដីឡើងក្នុងខ្លាំងពាណិជ្ជ-១ពាណិជ្ជ “យោងឡាបីច្បាប់” ណែនកី មាត្រាល់ នៃក្រោមព្រាបេទណាស្ត្រាដំបូង¹⁴។

IV. ຂໍ້ມູນຄະດີ

ក. បណ្តុះដាក់ទូរសព្ទត្រួរបានអាកក្សងរបោះពេលកំណត់ និងអាចទទួលបាយការបាន

¹⁴ មាត្រា នៃក្រសួងពិសោធន៍យោបល់ ចាប់ដំឡើងថា, ម្មាប់ដើមជាការណាការំង់: ‘La Loi Pénale est sans effet rétroactif. Aucune infraction ne peut être réprimée par l’application de peines qui n’étaient pas prononcées pas la Loi auparavant qu’elle fut commise’ ។

¹⁵ សូមអមេរិក សាលដឹកជញ្ជូនប្រចាំឆ្នាំការទួលុយសត្រវបស់ថ្វាក់លើ កម្រាមណ្ឌល។

¹⁶ សូមមើល សារណាគតប កច្ចាមណ្ឌ 36-44 ។

ចង្វើយគប់ទៅនឹងសារណក្សមរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងបណ្តុះបណ្តុះនីងខ្លួនរបស់
នេះ ជាដំឡើង សារ និងផ្លាស់ប្តូរ ដើម្បី ផលិតផលជាតិសាធារណៈស្ថាយ ៥ នៃ ១៣

៩. ការពន្លាការងារយុទ្ធភាពនៃក្រមព្យូទ័រទិន្នន័យនៅក្នុងវគ្គិសនី

7. ក្រមមេដារីការពារសូមលើកយកមកបញ្ចូលជាងកសារយោងនូវទទួលក្រណីភាព ដូចចាន់លើក ផ្ទើងក្នុងកម្រិតខ្លួន&៨-១៧នា នៃបណ្តុះដឹងខ្លួនក្រស់លោក អ៊រីង សារី លើបញ្ហានេះ អនុបុរាណដឹងថា ក្រមមេដារីការពារសូមលើកយកមកបញ្ចូលជាងកសារយោងនូវទទួលក្រណីភាព នៃអង្គដឹងថា ក្រមមេដារីការពារសូមលើកយកមកបញ្ចូលជាងកសារយោងនូវទទួលក្រណីភាព ជាផិធីប្រព័ន្ធឌីជីថល នៃប្រព័ន្ធប្រតិបត្តិការណ៍នឹងគោលការណ៍នឹងក្រុងក្រុងរបស់ក្រុងក្រុង¹⁸

គ. ការអនុវត្តបច្ចប្រល័យពួជសាសន៍ នគរូបរាងប្រភេទមនុស្សជាតិ នគរូបរាងមនុស្សក្រោម និង
ទម្រង់ផែកទួលុយស្រួលដែលមានចំណែកផ្លូវការដែលបានចែងខ្លះក្នុងដំណោះស្រាយបំពារបំពាននៃប្រជាធិបតេយ្យ

¹⁷ សូមម៉ែន សារណាតប កច្ចាមណ្ឌ 37 ។

¹⁸ សូមមើល បណ្តីដឹងទ្វារណ៍របស់លោក អ៊ុំង សារី, កម្មាធុំណានពេទ្យ (ស្រុងចេញពីសំណុំជួងលេខ 001, ឯកសារ E187, ‘សេចក្តីសម្រេចស្ថិតិអញ្ញតកម្មទាក់ទងនិងមិនរែលវិនាទ្វាយុកាលចំពោះបទល្អីសជាតិដែលលើកឡើងដាយមេត្តវារកី’ ថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០, កម្មាធុំណាន & ផ្ទៃកតាមភស្តុគារដែលបានដាក់ឡើងពោះមុខអង្គដឹងឯកម្មរុះ ថ្ងៃក្រោមអនុវត្តដាកិ អាចធ្វើការសន្លឹកដានចា ូ “ប្រព័ន្ធផ្សាយប័កម្ពុជានិមួយនិមួយមានសមត្ថភាពដាយសក្រានុម៉ត ក្នុងការធ្វើការរឿបស្សរ ប្រុងប្រាក់មុនឆ្នាំ១៩៩៣ និងមានចំណែកដែលវិនាទ្វាយុកាលដែលអាចយកមកអនុវត្ត មិនត្រូវបានចាត់ទុកមានពុំង ប្រជាបន្ទុចំរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៩៣តែឡើយ”¹⁾

ចម្លើយតបទៅនឹងសារណក្សមរបស់ការិយាល័យសហព្រះរដ្ឋអាជ្ញាធម្មោជីយតបទៅនឹងបណ្តិ៍ងខ្លួនរណ៍របស់
នូន ជាអំពី សារិតិមន្ត្រី ជីវិទ្យា ដែលជំទាន់នឹងផែកជំនាញក្រោម

១. គោលការណ៍នឹងក្នុងការដែលអនុវត្តនៅអ.វ.ត.ក ជាកាលការណ៍មានព័ត៌មានខ្ពស់

ក្រម្មព្រម្យទូទៅខ្លាំងខែ

8. នៅបី អ.វ.ត.កជា ‘អង្គដំនុះប្រជុំសាមញ្ញ’ ម្នាយក្តី¹⁹ តាមរយៈការវិភាគចុងក្រោយ អ.វ.ត.ក នៅពេជាតុលាការកម្ពុជាដែល។ ហើយក្នុងខណៈដែលតុលាការនេះ ពិធានលក្ខណៈពិសេស ក្នុងគតិយុត្តិក្នុងស្រុកកំដោយ²⁰ កំពុលការនេះនៅតែ (ដូចតុលាការកម្ពុជាទូទៅដោយ²¹) ជាដែក ម្បយនៃគតិយុត្តិកម្ពុជាដែល។ ចំណុចខុសគ្នាចបានដោយការិយាល័យសហព្រះជាជ អាជ្ញាមុនហើយម្បយនៃពេជាតុលាការនេះ²² ហាក់ដូចជានៅត្រូវបាយពីស្តីដែលខ្ពស់ចង់បញ្ជាក់សំណើលក្ខណៈពិសេស ឱសពិគេ (sui generis) របស់តុលាការនេះ ប៉ុន្តែគាត់បែរជាខាងមិនបានបញ្ជាក់សំពិក្របខណ្ឌ គតិយុត្តិដែលនៅក្រោមចំណុចនេះគោលការណ៍ក្នុងស្រុក ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយការប្រើបង្រៀនគោលការណ៍អនុវត្តជាតិ ដែលមិនស្គរមានលក្ខណៈវិតត្រូវតាមវិញ្ញុ²³។ ការសំអានថា អ.វ.ត.ក ជា ‘ស្ថាប័នដែលមានលក្ខណៈអនុវត្តបនិយកម្ប’²⁴ វាគ្មានថែជាការព្យាយាមពិណិត្យ ដោយគ្នានៅអនុការព្យាប័នីមួយនេះទេ។ ការព្យាយាមបកប្រាយយ៉ាងដូចខាងក្រោមនេះត្រូវបានដោយការពារដែលមាននៅក្នុងច្បាប់កម្ពុជា ត្រូវពេមានអនុការព្យាប័នីក្នុងតុលាការ។ ដោយហេតុនេះហើយ គឺជាកាលការណ៍នឹងក្នុងក្នុងច្បាប់កម្ពុជា ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឌ្ឋានគិតឡើងក្នុងចន្ទោះ ខ្លាំងខែ ៥-៦ ដែលត្រូវពេមានតម្លៃយ៉ាងតិចវិធម៌²⁵។ គោលការណ៍នេះត្រូវបានដាក់តម្លៃយ៉ាងតិចវិធម៌

¹⁹ សូមមិនិយោគ សារណាតប កម្រិតខ្សែ 139 ។

²⁰ សូមមិនិយោគ សារណាតប កម្រិតខ្សែ 137–142 ។

²¹ សូមមិនិយោគ សារណាតប កម្រិតខ្សែ 139 ។

²² សូមមិនិយោគ សារណាតប កម្រិតខ្សែ 139 ។

²³ សូមមិនិយោគ កម្រិតខ្សែ ៤ ខាងមុខ។

²⁴ សូមមិនិយោគ សារណាតប កម្រិតខ្សែ 138 ។

²⁵ សូមមិនិយោគ លោកអនាធិទន្ទេដោយ ANTONIO CASSESE, ED. មានចំណងដើរដែលថា THE OXFORD COMPANION TO INTERNATIONAL CRIMINAL JUSTICE (Oxford ឆ្នាំ២០០៨) ទំនើះ ៤៣៨ (‘គោលការណ៍នឹងក្នុងក្នុងការព្យាប័នីមួយនេះត្រូវបានបង្កើតឡើង និងទទួលបានស្រុកប្រើប្រាស់ នៅពេលដែលមិនបានបង្កើតឡើងប្រព័ន្ធគំពី ហើយអំពីនេះត្រូវបានចាត់ទុកជាបទិន្នន័យ ដោយនិយោគតារាងគតិយុត្តិការកំពុងទី។ (គូសបញ្ជាក់បញ្ហាម) ។

ចម្លើយតបទៅនឹងសារណាតបរបស់ការិយាល័យសហព្រះជាជាជ្ញាតូយក្នុងបណ្តុកិដខ្លួនរាយបស់នឹង ជាដែក អ៊ីជ សារីនិងអ៊ីង ជីវិទិ ដែលជាតាស់និងដីការដំណោះស្រាយ

ក្រមព្រប្បុទណ្ឌត្រាំងនៅ ក្នុងមាត្រាលេខ²⁶ ដែលគ្មានករណីលើកសងកម្មស ដូចមីដែលមានចែងក្នុង មាត្រាលេខ(៤) នៃការការសញ្ញាអនុវត្តជាតិស្ថិតិសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយឡើយ²⁷។ ហើយសេចក្តីយោងក្នុងមាត្រាតាស់នៃ“ឆ្នាំប៊ែ” អាជ្ញាវបានបក្ស្រាយដែលបានត្រួតពិនិត្យមានន័យថា ឆ្នាំប៊ែនរមាននៅក្នុងជាក្នុងអំពីដែលនៅ។ ដូចបានកត់សម្រាប់ទាន់លើ បទប្រលម្ឯក្នុងសាសន៍ ឬក្រិដកម្មប្រជាមុនស្ថាតិ និងឯក្រិដកម្មស្ថាមិនត្រូវបានរាប់បញ្ចប់ឡើយ²⁸។

2. កតិកាសពោន្ធអន្តរជាតិសិរីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ

មិនអនុញ្ញាតមីរធ្វើបដិស្សនាក្តីឡៅបែវកាលការណើនិត្យានុក្រលកាពដីដីដីដីដី

9. “មូលហេតុ ក្នុងការចាកចេញពីសេចក្តីសម្រេច [របស់អង្គបុនជិតដែលមិនអង្គជិតដែលមិនសាងសង់] ដែលបញ្ជាក់អំពីយុគជាជាពរបស់អ.វ.ត.ក លើម្ចាប់អនុរាជភាគី”²⁹ ជាការសង្គត់បញ្ហាកំខុសទៅលើគោលការណ៍នឹងក្រឡុងភាពអនុរាជភាគី។ ក្នុងការលើកឡើងមាត្រាលើ នៃកតិកាសញ្ញា អនុរាជភាគីស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនៃយោបាយ³⁰ ការិយាល័យសហគ្រោះរាជការដូចនេះមិនបាន

²⁶ សូមមិនបណ្តុះចិត្តខទ្ធផល កចាយណា ២៩។ សូមមិនសារណាគប កចាយណា ១៦&-១៨។

²⁷ មាត្រា១៥(៤) នៃ ICCPR ចែងថា: “ត្រូវបញ្ជីពិសោធន៍យកុម្ភមាត្រានេះ ប្រជាំងនឹងការដើម្បីក្នុង ឯករាជ្យនូវទេសដល់ ជនិស្សនាអ្នករាជការនាមឈ្មោះ ដែលជនិស្សនាប្រព័ន្ធដូនុយុទ្ធបណ្ឌិត ដែលដែលទទួលស្ថាប់ដោយសហគមន៍ នៃប្រជាធារកិត”។ កំណត់សម្ងាត់ យ៉ាងហេរិចណាស់ទុកដោលរៀបចំពី គោលការណ៍នៃត្រូវក្នុលការព្រឹរបានធ្វើឱ្យមាន ឱ្យមុន្ត្រភាពនៅក្នុង ដោយគ្មានករណីណើកណើដែលចំពោះខ្លួនអ្នករាជការនៅលើខ្លួន នូវមុន្ត្រភាពខ្លាំង ដែលមាន សុពលភាពជាផ្ទៃរករាយហូកដល់ខ្លាំងនេះ បានចែងថា ច្បាប់មិនអាចមានប្រព័ន្ធគ្នុងបាននោះទេ លើកណើដែលតែបច្ចេក្តី ពិសេស ដែលបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្រកស់នៅពេលនេះ។ សូមមើលរបៀបមុន្ត្រភាពតារាងរដ្ឋខេត្ត ខ្លាំងនេះ មាត្រា ៣១។

²⁸ សិមមីន បណ្តុះដាក់ទៅណក់ កច្ចាមណ្ឌាង០, ២៧-៤៨។

²⁹ សូមមើល ចម្លើយតប, ការណែនាំ (ស្រីដៃចេញពីឯកសារ D-97/16/10, អបដ “សាលដីការណុកឱងខ្នួរណ៍ប្រភែជានិងដីការសម្រច្ចបស់សហគមនាប្រជាមុនីបអង្គតចំពោះការអនុវត្តសហការក្រុងកម្មឈ័រ (JCE)”, ថ្ងៃទី១០ ខែសកា ឆ្នាំ២០៩០, ERN 00486521–00486589, ការណែនាំ ៤៥, ៤៧-៤៨, ៦៨,៨៣; សំណុំរឿងលេខ ០០១, ឯកសារ E-118, ‘សាលក្រុង’, ថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០៩០, ERN 00572517–00572797, ការណែនាំ ៣០; និងឯកសារ C-22/I/74, ‘សាលដីការបើបណុកឱងខ្នួរណ៍ប្រភែជានិងដីការសម្រច្ចបស់សហគមនាប្រជាមុនីបអង្គតចំពោះការអនុវត្តសហការក្រុងកម្មឈ័រ (JCE)’, ថ្ងៃទី១០ ខែតុលា ឆ្នាំ២០៩០, ERN 00232976–00233004, ការណែនាំ ១៧-១៣)។

³⁰ សូមមើល សារណាតប កច្ចាមណ្ឌ 145–146 និង 160–164 ។

ចម្លើយតបទៅនឹងសារណ៍របស់ការិយាល័យសហព្រះរដ្ឋអាជ្ញាធម្មីយតបទៅនឹងបណ្តិ៍ខ្លួនរបស់
នីមួយៗ និង សារិនីមួយៗ ដើម្បី ផែលជំទាន់នឹងដំណោះស្រាយ ពេល ៣៣

យកមកពីចារណាយុវបទប្បញ្ញត្តិបន្ថែមឡើងទៅការការសញ្ញានេះ គឺបទប្បញ្ញត្តិដែល “បាមមិនឲ្យមានការរំលោភបំពាន់ច្បាប់នានា ដែលផ្តល់នូវរក្សាទុកដាក់ជាងដល់ការការពារសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយឡើយ”³¹។ មាត្រា ៥(២) នៃការការសញ្ញាមន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ (ដែលអាចអនុវត្តបាននៅក្នុងដំណើរការនិតិវិធីចាប់នេះ ដោយរដ្ឋមន្ត្រីនូវប្បញ្ញត្តិជាបច្ចុប្បន្ន³²) បាមប្រាម គុណាការនេះ និងគុណាការក្នុងស្រុកដៃនីមួយៗ មិនឲ្យក្រុមហ៊ុនបានបានបាន ដែលមិនធ្វើចមាត្រាលើ នៃការការសញ្ញាមន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ដូចបញ្ជានៅការគ្រប់ការណើបៀកបែងពិសេសនេះទេ។ ហេតុ ផ្ទះបេរិយោ ការយកមកអនុវត្តន៍រដ្ឋមន្ត្រីដែលនឹងដោយច្បាប់អ.វ.ត.ក (និងគំទ្រដោយការិយាល័យ លើយសហព្រះរាជអាជ្ញាធរ) និងមិនរំលោភបំពាន់វិធាន១៥ ជាមួយ នោះទេ³³។ រាជធនជាមួយផ្ទះបេរិយោ ការយកមកអនុវត្តន៍រដ្ឋមន្ត្រីដែលនឹងដោយច្បាប់អ.វ.ត.ក (និងគំទ្រដោយការិយាល័យ លើយសហព្រះរាជអាជ្ញាធរ) និងមិនរំលោភបំពាន់វិធាន១៥ ជាមួយ នោះទេ³⁴។ ដោយពិនិត្យមិនបាន

³¹ បណ្តីឱ្យមន្ត្រីរាជរបស់ អ៊ីវ សារី លេខ 210 (ទាញហេតុសំអាង Manfred Novak ការការសញ្ញាមន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ: ICCPR អន្តាចិប្បាយ 118 (ចាប់ពីអ្នកដោយ NP Engel 2005)) ។

³² សុមាយីល រដ្ឋមន្ត្រីនូវប្រព័ន្ធរាជរាជក្រុមអាជ្ញាធរ ន្ថែកប្រជាធិបតេយ្យ និងគោរព និងគោរពសិទ្ធិមនុស្សចមានថែងទៅក្នុងរដ្ឋមន្ត្រីនូវប្រព័ន្ធដែលនឹងដោយការិយាល័យ លើយសហព្រះរាជអាជ្ញាធរ និងសិទ្ធិមនុស្ស [...]’។

³³ កំណត់សម្បាយវិសេស—ជាការត្រួតពិនិត្យ ការិយាល័យសហមេដ្ឋានការការសហព្រះរាជរបស់អ.វ.ត.ក មិនបានបង្ហាញគុណាការនេះពីការអនុវត្តច្បាប់អន្តរជាតិឡើយ” [G.2.2]។ គុណាការក្នុងស្រុកនៅក្នុងពេលវេលានិងការរួមចំណែក ការស្នូគមានក្នុងក្រុមហ៊ុនបានបានបាន ដូចតីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស [...].”

³⁴ វិធីសារូរបស់ ICCPR ប្រហាក់ប្រព័លគ្រប់និងវិធីសារូរបស់អនុវត្តដោយគុណាការសិទ្ធិមនុស្សអីរូប។ សុមាយីល លេខ ៤ & រោងខាងលើ។

ចម្លើយកបទទៅនិងសារណាយុវបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញាធរ និងបណ្តីឱ្យមន្ត្រីរបស់ទីនេះ ជាដែល អ៊ីវ សារី និងអ៊ីវ ជីវិទិ ដែលជាសំខិត្តិការដំណោះស្រាយ

ទាំងអស់នេះ និងការកំណត់និយមនឹងពាក្យគោលការណ៍នឹងត្បាចុកលាភភាព³⁵ មាត្រាង ពិធីជា
សន្លឹកអំពើខ្លួនក្នុងស្រុក។

៣. បទប្រព័ន្ធគិសិទិយុត្តាតិការនៃថ្ងៃប៉ះអ.វ.ត.ក.មិនអាចធានាម្នារការងារតែទេការបទខ្លួនក្នុង

ក្រោយហេតុការណ៍ (Post Facto)

10. ទោះបីជា ‘អ្នកធ្វើសេចក្តីប្រាងថ្ងៃប៉ះ អ.វ.ត.ក [អាចមាន] ចេតនាឌុញ្ញលី អ.វ.ត.ក អនុវត្តន៍វ
យុត្តាតិការលើខ្លួនក្នុងអនុវត្តន៍វជាតិទាំងនេះក៏ដោយ’³⁶ ក៏ការអនុញ្ញាតឱ្យតូលាការធ្វើបែបនេះ គឺ
ពិធីជាប្រភេះទៅនឹង ‘ការធានាបើសលប់នៃការដំឡើងម្រោះដោយយុត្តិធម៌’³⁷។ ផ្សេងៗពីជំហររបស់
ការិយាល័យសហប្រោះវាត្រា ពិធីជាមាន ‘បុរុលក្នុខណ្ឌបន្ថែម មួយទៀត [...]’ ស្តីពីការយក³⁸
មកអនុវត្តថ្ងៃប៉ះ[អនុវត្តន៍វ]ទាំងនេះ³⁹។ ផ្សេងៗបើកទីផ្សេងក្នុងបណ្តិ៍ខួនរណ៍ និតិបញ្ជីក្នុង⁴⁰
ស្រុក ជាតិសេស ការងារតែងចាប់ខ្លួនក្នុងបណ្តិ៍ខួនរណ៍ ជាបុរុលក្នុខណ្ឌត្រូវ
ចំពោះរាល់ការយកមកអនុវត្ត នូវគោលការណ៍ព្រាប្រើទណ្ឌអនុវត្តន៍វជាតិក្នុងក្របខណ្ឌគិយុត្តិជាតិ⁴¹។
11. ការិយាល័យសហប្រោះវាត្រាមេនេះអាចដោយដំឡើងទីតួច ឬនូវមានទទួលការដែលថា ការ
ចូលរួមក្នុងបទប្រល័យពួកជសនិត មនុស្សយោត ការរំលែកដូចនេះ ការដាក់មនុស្សឱ្យទៅជាតិ
ជាសក្រ ការសម្ងាត់បំផុតពួកជសនិតិវិធី ឬការយុំយាំងដោយខុសថ្ងៃប៉ះ ការធ្វើទានេកម្ពុ និង
ការសម្ងាត់ឈ្មោះយសិក ឬនូវបានចាត់ជាបទខ្លួនក្នុង ក្នុងរាល់ប្រព័ន្ធប្រចាំឆ្នាំម្ខាង នៅថ្ងៃនេះ
ខ្លះទៅទៅ និងខ្លះទៅទៅ⁴² ទីនេះ នេះអាចជាការណើមួយដែរ។ ទោះជាយ៉ាងណាតា ដូចគ្នាដែរ ឬនូវ
មូលដ្ឋានទទួលការណើមែលថា បទប្រល័យពួកជសនិត ឬក្នុងក្នុងប្រភេះមនុស្សជាតិ និងខ្លួនក្នុង

³⁵ សូមមើល លេខ២៩ & លោកអាណាមី។

³⁶ សូមមើល សារណាគប កម្រាមណ្ឌ 135 ។

³⁷ សូមមើល សារណាគប កម្រាមណ្ឌ 135 ។

³⁸ សូមមើល សារណាគប កម្រាមណ្ឌ 135 ។

³⁹ សូមមើល បណ្តិ៍ខួនរណ៍ កម្រាមណ្ឌ ១៧-១៩។

⁴⁰ សូមមើល សារណាគប កម្រាមណ្ឌ 164 (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

ចម្លើយតបទៅនឹងសារណាគប ការិយាល័យសហប្រោះវាត្រា ធ្វើយតបទៅនឹងបណ្តិ៍ខួនរណ៍របស់
នូវ ជាយ៉ាង សារី និងអ្នក និវិត្ត ដែលជាតាស់នឹងដឹកជញ្ជូនការណ៍ស្រាយ

សង្គម ដូចមានចំណុងច្បាប់អ.វ.ត.ក ត្រូវបានចាត់ទុកជាបទទិន្នន័យ នៅក្នុង ក្នុង សំណួរ ពេលដឹកចូលនេះនោះទេ។

12. មានការបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ការប្រើប្រាស់ប្រមូលធម្មតាចិករោគនឹងកុណាការម្បយ មិនអាចបង្កើត ជាការចាត់ជាបទទិន្នន័យដែលក្នុងភាពជាដើម្បីមធ្យោបេនាំចិត្តមានបញ្ហាខ្សែយ⁴¹។ ការិយាល័យ សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានជំទាក់ទៅនឹងការលើកឡើងនេះទេ។ លើសពីនេះទៀត ក្របខណ្ឌតិចិយុត្តិ របស់ អ.វ.ត.ក ក៏មិនបានចាត់ទុកជាបទទិន្នន័យ ចំពោះអំពើដែលខ្លួនមានយុត្តិជារោនេះដែរ។ ការលើកឡើងបែបនេះក៏មិនមានការជំទាក់ដែរ។ តាមពិតទៅ ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញាម យល់ស្របនឹងមេធារីការរាយក្តីដែលបានលើកឡើងថា ច្បាប់ អ.វ.ត.ក ‘គ្រាន់តែបានផ្តល់ចិត្ត អ.វ.ត.ក នូវយុត្តិជារី ចំពោះគេងដីចាប់ឡើងយកពាក ដែលជាទីផ្លូវក្រិដ្ឋក្នុងបាន នៅពេលដែលបានក្រិដ្ឋក្នុងនោះ ត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងតែបីណាគារ៖’⁴²។ ដោយសារ បទប្រលប់យុត្តិសាសន៍ ឬក្រិដ្ឋក្នុងប្រជាធិបតេយ្យជាតិ និងឯក្រិដ្ឋក្នុងសង្គម មិនមែនជាមំពើក្រិដ្ឋ បុរីមិនមែនជាមំពើ ដែលអាចផ្តល់ទោសបាននៅក្នុងជាតិ នៅថ្ងៃនោះខ្លះខ្លះ៩៧៩៨-១៩៧៨ (ដោយមិនគឺអំពីចំណាត់ថ្នាក់ នៃបទទិន្នន័យទាំងនេះ នៅក្នុងច្បាប់ទំនើបច្បាប់អនុរាជាតិ) យុត្តិជារបស់អង្គភាពធម្មោះ ចំពោះ បទទិន្នន័យទាំងនេះ មិនត្រូវបានចំណុងច្បាប់ណាស់នោះទេ។
13. អ្និដែលត្រូវបានលើកឡើងការនៃពិសេស ទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះគឺសេចក្តីសម្រចន្តោះមែន របស់ គុណការកំពូល (Tribunal Supremo) របស់ប្រទេសអេស្រារ្យ នៅក្នុងករណី Scilingo⁴³។ នៅពេលដំនីជម្រោះ សាធារណជម្លោះ (Audiencia Nacional) បានផ្តល់ទោសជនិស្សូយុត្តិបទទិន្នន័យ ប្រជាធិបតេយ្យជាតិ ដូចដែលមានចំណុងនៅក្នុងក្រមអេស្រារ្យខ្លះមែន និងខ្លះ៩៧៩៨។ អំពើដែលត្រូវបានចំណាត់ថ្នាក់ បានកែតែឡើងរវាងខ្លះខ្លះ៩៧៩៨ និងខ្លះ៩៧៩៩ ពេលគឺមុនពេលមានការកំណត់ជាបទទិន្នន័យក្នុងស្រុក។ នៅពេលមានបណ្តិ៍ងខ្លួរណ៍ ដោយសង្គត់ច្បោះលើលក្ខណៈទិន្នន័យទាំងនេះ

⁴¹ សូមមិនបណ្តិ៍ងខ្លួរណ៍ កម្រាមណ្ឌ 17-20 ។

⁴² សូមមិនបានការណាតប កម្រាមណ្ឌ 166 (គុណបញ្ហាកំប្លែម)។

⁴³ សូមមិនបែងក្រីសប្រចាំរបស់គុណការ Supremo, Sala de lo Penal, Segunda Sentencia, Sentencia No 798/2007, Recurso Casacion (P) No 10049/2006 P ('សេចក្តីសម្រចន្តោះមែន និងឯក្រិដ្ឋក្នុងសង្គម' Scilingo)។

ប្រព័ន្ធច្បាប់នៅប្រទេសអេស្ត្រាល្អ⁴⁴ និងដោយសំអានលើគោលការណ៍នឹងគ្មានក្នុងភាពរបស់ប្រទេសអេស្ត្រាល្អ⁴⁵ គូលាការកំពុលយោលបែងចុះថា *Scilingo* មិនអាចត្រូវបានផ្តល់ជាសេវាទេរោះទៅបីអនុលោមតាម ក្រមបច្ចុប្បន្ន ពីរោះ (i) ឧក្រិដកម្មប្រជំងមនុស្សជាតិមិនទាន់ត្រូវបានបញ្ចូលក្នុងច្បាប់នៅអេស្ត្រាល្អឡើយ នៅពេលដែលឧក្រិដកម្មដែលបានចោទប្រកាសៗ ត្រូវបានប្រពើត្រូវ (ii) ច្បាប់ទំនួរមទ្ទាប់អនុរជាតិមិនអាចយកមកអនុវត្តដោយធ្វាក់បាននោះទេ⁴⁶។ គូលាការបានស្របច្បាប់ជាសេវាល្អ ‘ចំពោះ’ ឧក្រិដកម្មតាមច្បាប់ជាតិនៃការសម្រាប់និងការយុទ្ធផលដោយខុសច្បាប់ពេលបែងចុះ⁴⁷។ ការប្រជុំបង្រៀប *Scilingo* ជាមួយវីដីបច្ចុប្បន្នបង្កើតឡើងច្បាប់ថា នៅ ជាពិតជាមិនអាចត្រូវចោទប្រកាសៗពីបទឧក្រិដកម្មអនុរជាតិ ដែលមិនមែនជាដើរកណាមួយនៃក្របខណ្ឌច្បាប់កម្ពុជាតាល់ពេលសោះ នៅពេលឧក្រិដកម្មនោះត្រូវបានប្រពើត្រូវនោះទេ⁴⁸។

14. ការអេអាចរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញាតា ច្បាប់ អ.វ.ត.ក ជាច្បាប់ដែលពុំមាន “អាជីវភាពប្រតិសកម្ម”⁴⁹ គឺជាការកំណត់ប្រចាំឆ្នាំ។ សហមេធារីការពារក្នុងយោលប្រជាធិបតេយ្យ

⁴⁴ សេចក្តីសម្រួច *Scilingo* § ៤ ការិយាល័យ ១ ។

⁴⁵ សេចក្តីសម្រួច *Scilingo* § ៤ ការិយាល័យ ១, § ៦ ការិយាល័យៗ គូលាការកំពុល (Tribunal Supremo) កំណត់ពីការក្នុងអនុសញ្ញាណីរុបស្សីពីសិទ្ធិមនុស្ស (មាត្រាង) ហើយបានសង្គត់ច្បែងថា អនុសញ្ញាណៗអនុញ្ញាតឲ្យរាជ្យជាសមាជិក ប្រើប្រាស់វិធានការការពារដែលមានលក្ខណៈគិតិសិទ្ធិជាមួយទៅដល់ចុងចោទ នៅក្នុងកិច្ចដែលវារៈនឹងកិច្ច គូលាការក្នុងស្រុក។ អូចនីដីចំណែករាយនូវការិយាល័យ (ការិយាល័យ ៤)។ ICCPR កំពង់យោងអ្នកដែល។

⁴⁶ សេចក្តីសម្រួច *Scilingo*, Sexto § ៩, § ៩, ការិយាល័យៗ, ៥.ការិយាល័យ ១។

⁴⁷ គូលាការទូលាស្ថាប់ថា អំពើជាកំណត់លាក់ទាំងនេះ តាមច្បាប់អនុរជាតិ គឺជាង្មោះក្នុងកម្មប្រជំងមនុស្សជាតិ ដែលមិនគឺជាពិតជាបាក់ពេល ដើម្បីឲ្យមិនសន្តិភាព នូវពិតជាមានយុត្តិការចំណោះអង្គហេតុទាំងនេះ។ សូមមីល សេចក្តីសម្រួច *Scilingo*, Septimo, Octavo។ ជាកសារស្តីពីការពិភាក្សាអំពីបញ្ញាណៗជាកសារអង់គ្លេស មាននៅក្នុង Beth Van Schaak មានចំណងដើរជា *Crimen Sine Lege: Judicial Lawmaking at the Intersection of Law and Morals*, 97 GEORGETOWN LAW JOURNAL ទី១១៩, 163–165។

⁴⁸ សូមមីលដីងដែរ *Mpambara*, សេចក្តីសម្រួចបញ្ជាន់បង្កើត គូលាការ Hague, ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៧, ការិយាល័យ ៣៦–៤៤ (ទាញហេតុសំអាង, ក្នុងចំណោមរឿងអ្វីជាបៀវិត, Bouterse, សាលដីកា, គូលាការកំពុល Netherlands, ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០១) (បញ្ជាក់លើបណ្តុះក្នុងខ្លួនឯណ៍)។

⁴⁹ សូមមីល សារណាតប់ ការិយាល័យ ១៦៦ ។

ចម្លើយទបទទៅនឹងការណារក្សាយរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញាតាល្អីយទបទទៅនឹងបណ្តុះក្នុងខ្លួនឯណ៍របស់នៅ ជាមួយក្នុងការិយាល័យ ធនិតិ ដែលជាំតាស់នឹងការដំណោះស្រាយ

លើកឡើងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាធម៌ ថ្ងៃប៉ាអ.វ.ត.ក ព័ត៌មាននិងមិនអាចធ្វើឲ្យមានអំពើក្រិដ្ឋជាលក្ខណៈប្រតិសកម្ម នៃបច្ចប្លលីយពុជសាសន៍ ឬក្រិដ្ឋកម្មប្រជាធិបទនូវជាតិ និងខក្រិដ្ឋកម្មស្រាមនៅក្នុងជាន់ទេ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក់ដោយ ក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្ថិដ្ឋ ការអនុវត្តយុត្តិជិករបស់គុណភាព ឯចែងលករិយាលើយសហព្រះរាជអាជ្ញាធម៌បានគាំទ្រ⁵⁰ ពិតជានំឲ្យមានអនុភាពប្រហែលណ្ឌុដែលក្នុងជាប្រតិសកម្មជាក់ជាចិនខាង ដោយការបំពារបំពារបច្ចប្លញ្ញតិដីជាក់ថ្ងៃស៊ីនមាត្រាលើ នៃក្រោមប្រហែលណ្ឌុខ្លាំងឡើង។ សរុបមក លាក នូន ជា ពិតជា “ប្រយោជនិះការផ្តល់ទោសចំពោះឯក្រិដ្ឋអនុវត្តជាតិ មិនចាត់ទុកជាបទខក្រិដ្ឋ នៅក្នុងប្រទេសនេះ នៅមុនពេលមានការបង្កើតថ្ងៃប៉ាអ.វ.ត.ក។ ទោះបីជាលទ្ធផលពីអំពើនេះ អាចនឹងតាំងសរុបគោលគោលបំណុលនៃការស្ថិករយុត្តិធមិត្ត នៃថ្ងៃប៉ាព្រហែលណ្ឌុអនុវត្តជាតិ⁵¹ ក៏ដោយ ក៏ដើរនោះ បង្ហាញអំពីភាពប្រទាស្របទង់យ៉ាងពិតប្រាកដទាក់ទងនឹងគោលការណ៍នឹងគោលភាព។

15. ជាទិបញ្ចប់ ការសំអាងរបស់ការិយាលើយសហព្រះរាជអាជ្ញាធម៌នៅលើសេចក្តីសម្រេច ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០១ របស់ក្រុមប្រើក្រាមមួនឯក្រាម⁵² មិនសមរបាតុដលេខ ពីព្រះម៉ា សេចក្តីសម្រេចនោះត្រូវបានកំហិតតែចំពោះធម្មនុញ្ញភាពនៃថ្ងៃប៉ាអ.វ.ត.ក ទាក់ទងទៅនឹងការពន្លាររាជអាជ្ញាយុកាលចំពោះឯក្រិដ្ឋកម្មជាក់ជាតិ និងបញ្ហាដែងឱ្យឡើងឡើង ដែលមិនពាក់ពីនូវទោះនឹងការអនុវត្តក្នុងស្រុកចំពោះឯក្រិដ្ឋកម្មដែលមានការទទួលស្ថាប់ជាអនុវត្តជាតិ។ ក្រុមប្រើក្រាមមួនឯក្រាម មិនបានពិចារណាចំង់ចំពោះអនុភាព នៃគោលការណ៍នឹងគោលភាពរបស់ក្នុងជាតិ នៅក្នុងបទប្រយុត្តិថ្ងៃប៉ាព្រហែលណ្ឌុអនុវត្តជាតិ ដូច ដែលមានចំណែកនៅក្នុងមាត្រា ៤-៨ នៃថ្ងៃប៉ាអ.វ.ត.ក នោះទេ។ តាមការពិចារណារបស់ខ្លួន ប្រើបាលជាក្រុមប្រើក្រាមមួនឯក្រាមបានយល់ឃើញយ៉ាងត្រឹមត្រូវថា បទប្រយុត្តិយុត្តិជាតិការនៃថ្ងៃប៉ាអ.វ.ត.ក មិនអាចធានាមួយបង្កើតឲ្យមានអំពើក្រិដ្ឋក្រាយរហូតការណ៍ (post facto) នៅក្នុងអង្គដីនូវប្រជាមុនជាន់ទេ មិនថាអង្គដីនូវប្រជាមុនជាន់ជាប្រជាមុនជាន់ទេ។

⁵⁰ ការសួរតែអគ្គនិយមមួនការបស់ពាក្យទាំងបីនេះ។

⁵¹ សូមមិន Cassese, លេខ 25 ឈ្មោះទាន់លី, ទំព័រ 438–439។

⁵² សូមមិនសារណាពប កចានណ្ឌ 165 (ឈ្មោះសេចក្តីសម្រេចលេខ ០៤០/០០២/២០០១)។

ចម្លើយតបទោះនឹងសារណាមួយរបស់ការិយាលើយសហព្រះរាជអាជ្ញាធម៌យើងតបទោះនឹងបណ្តិ៍ដឹងទូររាបស់ទូន ជា អ្នកឈរ និងអ្នកឈរ ដើរិទ្ធិ ដែលជាំទាល់នឹងដឹងការដំណោះស្រាយ

V. សេចក្តីសន្លឹជាន

16. ផ្សេចមនុស្សលើកឡើងខាងលើ កំណើចជា អ្នកដែលបានលើកឡើងទូទៅហូវិងខ្លួនណ៍ ក្រុម
មេដារីការពារក្តីសូមឡើងអង្គបុរាណជូនជ្រះថាត់ទុកជាមេយៗដើរការណ៍នៃក្រសួងក្រុមការបស់កម្ពុជា និងប្រកាស
ថា ម្មាប់ អ.វ.ត.ក រំលោភបំពានលើគោលការណ៍នឹងក្រសួងក្រុមការបស់កម្ពុជា និងដោះលែង
លោក ឆ្នាំ ជាតិ មិនអាចបញ្ចប់ឡើងឡើងឡាច់។

សហគោនីការពារក្តី ឆ្នាំ ២០១៨

ឆ្នាំ ២០១៨

Michiel PESTMAN & Victor KOPPE

ទម្រូវការបញ្ជាក់នឹងសារណាយករដ្ឋមន្ត្រីរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជរដ្ឋាភិបាលឡើងទូទៅហូវិងខ្លួនណ៍
និង ជាអ្នក សារី និងអ្នក ជីវិទ ដែលជាសម្រាប់នឹងដើរការណ៍នៃក្រសួងក្រុមការបស់
កម្ពុជា និង សារី និងអ្នក ជីវិទ ដែលជាសម្រាប់នឹងដើរការណ៍នៃក្រសួងក្រុមការបស់

១៣ នៃ ១៣